

3. Song Y. M., Xie Y., Malyarchuk V., Xiao J., Jung I., Choi K. J., Liu Z., Park H., Lu C., Kim R. H. "Digital cameras with designs inspired by the arthropod eye" // Nature, Vol. 497, 2013. p. 95-99

Бабіна Світлана Іванівна
babina.svet@ukr.net

ЕТИКА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЯК ЗАПОРУКА ЕКОЛОГІЧНОЇ ТА БІОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В «СУСПІЛЬСТВІ РИЗИКУ»

Існування людини в усі часи – це взаємодія людини та природи: адаптація до природи, її підкорення, використання її ресурсів тощо. В ході розвитку цивілізації людина все активніше втручається у світ природи, завдяки чому баланс між природою та культурою порушується, що виявляється в проблемах екологічної безпеки та все частіше актуалізує питання виживання людини як виду. Наприкінці ХХ ст. У. Бек охарактеризував сучасну стадію розвитку індустріального суспільства як «суспільство ризику», в якому на думку дослідника головними питаннями стали небезпека та ризики, які є наслідком індустріалізації (від забруднення оточуючого середовища, радіації, зміни клімату до нових типів захворювань) [1].

На початку ХХІ ст. людство, яке має тривалий досвід підкорення природи, відчувало себе беззахисним. Найбільш гострою постала в останній час проблема вірусних епідемій («свинний» грип, «пташиний» грип, коронавірус). Відомо, що хвороби та епідемії супроводжували людство в усі часи. Але сучасність відрізняється

від попередніх часів можливістю людей, по-перше, швидко пересуватися в різні точки світу (туризм, робочі поїздки тощо). Тому й з'являються нові загрози під час спалаху вірусних епідемій, які можуть швидко поширюватись світом та є небезпечними для життя людей. А, по-друге, сучасний світ відрізняється швидкістю розповсюдження інформації завдяки ЗМІ та здатністю дізнаватися із них про нові «небезпеки».

У випадку сучасної світової ситуації з безпекою від коронавірусу ми розділяємо думку О. Міхеєвої стосовно того, що «...відомі в історії пандемії ще ніколи не супроводжувалися таким миттєвим моніторингом та оприлюдненням ситуації по всьому світі. Це створює відчуття знаходження в епіцентрі епідемії, посилює страхи, примушує раз за разом стежити за кожною новою цифрою і, зрештою, втрачати купу емоційних сил на переживання проблеми та болю світових масштабів» [2].

Дійсно ЗМІ увесь час висвітлювали цю проблему дуже активно. В результаті багато людей почали відчувати постійну паніку, страх, які переростали у відчуття екзистенційної тривоги, пов'язаної з усвідомленням величезної загрози власному життю. Тобто окрім інформації, ЗМІ мають здатність емоційного впливу на сприймання ситуації в Україні й у світі. ЗМІ, як джерело інформації про «нову загрозу», здатні транслиувати «наратив катастрофи», який на думку А.Є. Перової є «суспільно-значущим та в цьому сенсі нагнітає страх та пов'язує людей по всьому світу почуттям спільності та розділеного горя» [3, с. 47].

На думку психологів та філософів, якщо людина не може змінити ситуацію, то вона може спробувати змінити ставлення до неї, прийняти її. Тому за таких складних життєвих обставин проявом позитивної життєтворчості може бути вибір саме такої стратегії, яка допомагає встояти перед неспинним інформаційним тиском ЗМІ, прийняти складні життєві обставини та таким чином адаптуватися до них за допомогою відновлення внутрішньої рівноваги. При цьому взявши на себе відповідальність за своє життя та життя оточуючих, прийнявши нові правила поведінки у соціумі (засоби захисту, самоізоляція, дистанціювання тощо).

Самоізоляція завжди спонукає до роздумів та дає можливість до переоцінки цінностей. Ми припускаємо, що досвід самоізоляції за умов карантину навесні 2020 року в багатьох країнах світу спонукав до «перезавантаження», переоцінки того, що людина має, що є важливим, цінним для кожного в ситуації «тут і зараз»: власне життя, життя близьких, відповідальність за власне здоров'я та за здоров'я близьких. А також відповідальність людства за екологічну безпеку, за втручання у світ природи та, можливо, за біологічні розробки, які можуть обернутися небезпекою для життя всього людства.

Виховуючи кадри науково-технічної діяльності, треба звертати увагу на те, що «суспільство ризику» - це суспільство, в якому треба вчитись жити, в якому майбутнє є все більш невизначеним, але з прогнозованими ризиками та небезпеками. Важливо наголошувати на проблемі синтезу знань та етичних цінностей, серед яких важливим є принцип «благоговіння перед життям» (А. Швейцер), на екологізації науки, техніки та виробництва. У сучасних реаліях

підвищеного ризику та небезпеки важливим є й питання відповідальності, (як персональної, так й колективної), за суспільний розвиток, екологічну та біологічну безпеку. Бо ця відповідальність є запорукою перспектив продовження життя людства на Землі.

Таким чином, саме етична складова в процесі вихованні кадрів науково-технічної діяльності орієнтує освітню діяльність на розвиток духовності особистості, основою якої є етика відповідальності.

Список використаних джерел:

1. Бек У. Общество риска: На пути к другому модерну. – М.: Прогресс-Традиция, 2000. – 384 с.

2. Міхеєва О. Українське суспільство та коронавірус: як пандемія змінює кожного з нас зсередини (Рубрика «Точка зору») 26 березня 2020, 12:20 // Електронний ресурс. – Режим доступу: // <https://www.radiosvoboda.org/a/30510549.html>

3. Перова А.Е. Роль СМИ в освещении «новых» экологических катастроф: нарративы и риски // Коммуникология. – Т. 5. № 5 – С. 46-58. // Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/rol-smi-v-osveschenii-novyh-ekologicheskikh-katastrof-narrativy-i-riski>